

**CONSEIL DE
L'EUROPE**

**AVRUPA
KONSEYİ**

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

KARAHANOĞLU - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 74341/01)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

3 Ekim 2006

İşbu karar AIHS'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup, şekli bazı düzeltmelere tabi olabilir.

© T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2006. Bu gayriresmi özet çeviri Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı'na atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan ve (74341/01) başvuru no'lu davanın nedeni bu ülke vatandaşı Mehmet Karahanoğlu'nun (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 1 Ağustos 2001 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) Temel İnsan Haklarını güvence altına alan 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur. Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul barosu avukatlarından O.E. Ataman tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

1949 doğumlu başvuran İstanbul'da ikamet etmektedir.

13 Eylül 2000 tarihinde başvuranın restoranındaki şömineden çıkan yangın kısa sürede kontrol altına alınmıştır.

İtfaiye ekipleri aynı gün hazırladıkları raporda yangının şömine bacasındaki is ve yağlardan çıktığını belirterek bir ihmalkârlığın olduğu sonucuna varmıştır.

Beyoğlu Cumhuriyet Savcısı 7 Kasım 2000 tarihinde başvurunu eski TCK'nın 566 § 1. maddesi gereğince itham etmiştir.

Beyoğlu Sulh ceza mahkemesi 14 Kasım 2000 tarihinde dava dosyasına dayalı olarak başvurunu 22.815.000 TL. [yaklaşık 40 Euro] hafif para cezasına çarptırmıştır.

Başvuran 19 Mart 2001 tarihinde Beyoğlu Asliye ceza mahkemesi'ne başvurarak itirazda bulunmuştur.

Asliye ceza mahkemesi 20 Mart 2001 tarihinde bu talebi reddetmiştir.

17 Temmuz 2001 tarihinde Cumhuriyet Savcısı başvuranın para cezasını ödemediğini tespit ederek bunu üç günlük hapis cezasına çevirmiştir.

Şartlı tahliyeye ilişkin 4616 sayılı ve 21 Aralık 2000 tarihli şartlı salıverme ve cezaların infazı hakkındaki Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardından başvuranın cezası da ertelenmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran mahkemelerin duruşma yapmaması ölçüsünde davasının hakkaniyete uygun olarak dinlenmediğini ileri sürmekte, AİHS'nin 6 § 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu iddialara karşı çıkararak hükmedilen cezanın hakkaniyete uygun bir yargılamada ve hukuk kurallarına saygı çerçevesinde verildiğini savunmaktadır. Hükümet pek çok ülkede rastlanan bu olağan sürecin mahkemelerin iş yükünü azaltmayı ve daha az öneme haiz davalardaki süreci sadeleştirmeyi amaçladığını ifade etmektedir. Türk hukukunun Asliye ceza mahkemesinde yapılacak itirazlara etkili başvuru yolu sunduğu açıklamasını getiren Hükümet bu bağlamda Sulh ceza mahkemesince alınan yargı kararlarından örnekler sunmaktadır.

Hükümet öngörülen cezanın AİHS'nin 6. maddesinde yer alan gerekliliklere uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

1. Mağdur sıfatı

Hükümet AİHS'nin 34. maddesinde öngörüldüğü şekliyle başvuranın mağdur sıfatına karşı çıkmakta, hükmedilen ve ödenmeyerek üç günlük hapis cezasına çevrilen para cezasının 4616 sayılı ve 21 Aralık 2000 tarihinde yürürlüğe giren Kanun'un ardından ertelendiğini vurgulamaktadır. Sonuç itibariyle başvuran mağdur olduğunu öne süremez.

Başvuran bu savlara karşı çıkmakta, çarptırılan para cezasından beraat ettiğini fakat Sulh ceza mahkemesi kaleminden ibranamenin kendisine verilmediğini iddia etmektedir.

AİHM, 6 Ekim 2004 tarihinde Beyoğlu Sulh ceza mahkemesi'nin 20 Haziran 2001 tarihli cezanın infazı halinde başvuranın adli sicil kaydının silinmesi kararını verdiğini ve o tarihten bu yana hiçbir suçun işlenmediğini not etmektedir.

AİHM'nin bu konudaki yerleşik içtihadına göre başvuran lehinde alınan bir kararın veya tedbirin ilke olarak başvuranın «mağdur» sıfatının giderilmesi ancak ulusal yetkililerin Sözleşme'nin ihlalini alenen veya özü itibariyle yeniden tanınmaları ve gidermeleri ile mümkün olmaktadır (Bkz. Öztürk-Türkiye kararı, no: 22479/93).

Bu başvuruda, verilen para cezasının hapis cezasına çevrilmeden başvuranın beraat ettiğini hatırlatmak AİHM nezdinde yeterli olacaktır. AİHM, bu bağlamda Sulh ceza mahkemesinin ilgilinin 20 Haziran 2001'de ödediği para cezası ile mahkumiyetinin gereğince infaz edildiğine itibar ettiğinin altını çizmektedir.

Bu durumda Hükümetin ön itirazının reddedilmesi gerekmektedir.

2. İç hukuk yollarının tüketilmemesine ilişkin

Hükümet başvuranın kanun yararına temyiz başvurusunda bulunmaması ölçüsünde iç hukuk yollarının tüketilmediğinden başvurunun kabuledilemez olduğu itirazında bulunmaktadır.

Başvuran bu sava karşı çıkararak kanun yararına temyiz başvurusunun kabul edilebilir bir başvuru olmadığını ileri sürmektedir.

AİHM, Türk hukukundaki kanun yararına temyiz başvurusunun olağanüstü bir başvuru şekli olduğunu hatırlatarak, eski Türk Ceza Kanunu'na göre yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Adalet Bakanı'nın mutlak görüşü ile bu başvuruyu yapmaktadır. Söz konusu başvuru muhakeme edilebilir değildir. Sonuç olarak, uluslararası hukukun tanınan genel kuralları nezdinde AİHS'nin 35. maddesinde yer alan zorunluluklar bakımından bu başvuru yolunu kullanmak gerekli olmamaktadır. Bu nedenle, AİHM bu itirazı reddetmektedir.

AİHM, başvurunun AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olmadığı tespitini yapmaktadır. Ayrıca başvurunun kabuledilemezliğine dair hiçbir gerekçe yer almamaktadır. Başvuru kabuledilmelidir.

B. Esas hakkında

AİHM, açık yargılamanın AİHS'nin 6 § 1. maddesi ile güvence altına alınan temel bir ilke olduğunu hatırlatmaktadır. Bu ilke açık denetimden kaçınan gizli bir yargıya karşı muhakeme edilebilirliği himaye altına almakta ve mahkemelerin güvenilirliklerine katkı sağlayacak araçlardan birini oluşturmaktadır. Hukukun yönetimine getirdiği şeffaflıkla, 6 § 1. madde kapsamında tüm demokratik toplumların öncelikli ilkeleri arasında yer alan adil yargılama amacına katkı sağlar (Bkz. Sutter-İsviçre, 22 Şubat 1984, Gautrin ve diğerleri-Fransa, 20 Mayıs 1998, Serre-Fransa no: 29718/96, 29 Eylül 1999 ve Stefanelli-Saint Martin kararları, no: 35396/97).

AİHM, eski TCK'nın hükümlerine göre davaya bakan hakimin bazı suç sınıflarında duruşma yapmaksızın sadece dava dosyasına dayanarak cezaya hükmedebileceğini not etmektedir. Asliye ceza mahkemesinde hafif veya ağır para cezasına, meslekten geçici olarak men edilme ya da el koyma ile sonuçlanan mahkumiyete karşı yapılacak itiraz da aynı şekilde duruşma yapılmadan gerçekleşmektedir. Asliye ceza mahkemesi kararını yalnızca dava dosyasına, gerekli görüldüğü takdirde Cumhuriyet Savcısı'nın yazılı görüşüne dayandırmaktadır.

Mevcut başvuruda, AİHM, yargının hiçbir aşamasında başvuranın iç hukuk mahkemelerindeki bir duruşmadan istifade etmemiştir. Ne Sulh ceza mahkemesi ne Asliye ceza mahkemesi yapılan itiraz hakkında bir duruşma yapmıştır. Başvuran yargılanmak üzere hakimlerin karşısına çıkarılacak olanağı hiçbir zaman bulamamıştır.

AİHM ayrıca Asliye ceza mahkemesi önünde duruşma yapılmamasının Anayasa Mahkemesi tarafından incelendiğini, Anayasa Mahkemesi'nin bu durumun adil yargılama hakkı ve savunma hakları ile bağdaşmağına karar verdiğini hatırlatmaktadır. AİHM Anayasa Mahkemesi'nin bu tespitini ve ayrıca yeni Türk Ceza ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunları uyarınca öngörülen cezada bu hükmün kaldırılmasını dikkate almaktadır.

Bu doğrultuda AİHM, başvuranın davasının halka açık bir duruşmada dinlenmemesi nedeniyle AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğini belirtmektedir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran uğradığı maddi zarar için 25 Euro talep etmektedir.

Başvuran ayrıca manevi tazminat için 30.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

AİHM, başvuranın uğradığı manevi zararın tazmini için ihlal kararının yeterli olacağını ifade etmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran AİHM nezdinde yapmış olduğu yargı giderleri için 6991,81Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktara karşı çıkmıştır.

AİHM, yapmış olduğu tüm yargı giderleri için başvurana 1000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir* olduğuna;
2. İç hukukta duruşma yapılmaması nedeniyle AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. Mevcut kararın başvuranın maruz kaldığı manevi zarar için başlı başına bir tazmini *oluşturduğuna*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.' ye çevrilmek ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutulmak üzere Savunmacı Hükümetin başvurana masraf ve harcamalar için 1000 (bin) Euro *ödemesine*;
- c) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğüne 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 3 Ekim 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.